

VLĂDICA ARON¹

În Galeria Arhierilor din castelul mitropolitan², se păstrează, alături de celelalte, o icoană veche, cu pânza negrie³. Ea înfățișează un chip de episcop cu fața albă, lungăreață și uscată, cu trupul firav, care parcă abia poate să țină asupra sa haina grea a călugăriei. Doi ochi mari, blânzi, se deschid asupra ta. Privirea lor nu este, însă, pentru lumea aceasta. Ei sunt așezați sub o frunte gândită⁴, care se frământă înlăuntru de zbuciumări sufletești. Mâna dreaptă a acestui monah de demult poartă toiagul arhipăstoresc, iar stânga atinge în dreptul inimii crucea de suferințe a Mântuitorului.

Această icoană ne arată cum a fost vlădica Petru Pavel Aron de Bistra, al patrulea episcop al Bisericii unite cu Roma⁵. Mai rar un tablou care să oglindească

¹Petru Pavel Aron a fost episcop între 1752 și 1764. El a deschis, oficial, școlile de la Blaj, a reformat viața monahală, a realizat, alături de alți teologi greco-catolici, prima traducere a Vulgatei în limba română.

²În 1853 episcopia de la Blaj a fost ridicată la rang de mitropolie. Palatul episcopal a devenit, așadar, palat sau castel mitropolitan.

³Aceste portrete ale ierarhilor greco-catolici au dispărut după 1948, anul desființării abuzive a Bisericii Greco-Catolice din România.

⁴Gânditoare.

⁵Primii trei au fost: Atanasie Anghel (1698-1713), Ioan Giurgiu Patachi (1713-1727) și Inochentie Micu (1729-1744).

atât de desăvârșit viața unui om decât acesta. Într-însul citești toate deprinderile unui păstor cu viață sfântă, toată povara unor zile de trudă ca turma să aibă pășune hună și să sporească în cele sufletești. Adevărat chip de apostol, plin de griji și plin de sfințenie.

Vlădica Aron era de neam din satul Bistra⁶, fiul popii Toader, care avusese mai mulți copii, toți aleși. Petru, de care vorbim, s-a născut la 1709. Carte a început să învețe târziu, când era mare. În școală curând s-a ridicat peste ceilalți ucenici ai slovelor, căci, dintre toți, pe dânsul îl alege Vlădica Inochentie să meargă la Roma. Aici se sfințește preot și făgăduiește că se va face călugăr la Sfânta Treime⁷, în Blaj. Cu multă umilință și-a plecat capul său la Taina preoției, cerând de la Dumnezeu ajutor, ca pururea să poată fi ascultător de mai mari.

Întors acasă, episcopul îl ia la curtea sa și atât de mult îl iubea, încât pretutindeni îl ducea cu sine, chiar și la Curtea împărătească din Viena. Bunul său stăpân, însă, copleșit de răutatea dușmanilor Bisericii și ai neamului românesc, e silit să fugă la Roma, departe de ai săi. Turma a condus-o în locul său Aron, ca vicar episcopal.

Ajuns la această treaptă înaltă, iar, mai târziu, fiind numit episcop, Aron nu se sumește cu firea, ci, mai vartos, se umilește, intrând la călugărie. Din cea mai dintâi clipă a tunderii sale întru monah, până la moarte, Aron carne și mâncare de dulce în gura sa n-a mai pus. Vin, încă, foarte arareori gusta, câte puțin.

Când era Aron înaintea consacării, duhovnicul său, Atanasie Rednic, a vrut să-i încerce umilința și statornicia în virtute, de aceea îi zise:

– Ești numit să fii vlădică, însă eu te țin nevrednic de aceasta.

Aron își plecă cu sfială ochii săi și răspunse hotărât:

⁶În vechiul comitat Turda, actualmente județul Cluj.

⁷Mănăstire întemeiată de Inochentie.

- Dacă tu, părinte, așa judeci, iată, vreau să trimit scrisoare împărătesei la Viena, să mă dezlege de vlădicie. Și cu mâna sa își scrise demisia pe care o întinse duhovnicului său, ca să o înainteze la Curte⁸.

Mai târziu, frații lui călugări au trebuit să-i spună că scrisoarea cu demisia era numai o încercare a umilinței lui și că îl socotesc cu toții vrednic de episcopie, pe care trebuie s-o primească. Atunci Aron plânse cu amar și zise: „Fie așa, după porunca fraților. Pentru rugăciunile voastre Dumnezeu îmi va da har și-mi va spori puterile, ca să pot paște turma”.

După aceasta, Aron fu sfințit arhiereu în ziua de 21 august 1754.

Urcând [în] scaunul de păstorire, foarte curând dădu vestita sa scrisoare către toți protopopii, preoții, ieromonahii, clericii, așijderea și către toți mirenii din eparhia unită a Ardealului, prin care vestește *deschiderea școlilor din Blaj*: „De vreme ce preamilostivul Dumnezeu, cu nespusa Sa rânduială a prea bogatei Sale milostiviri, la mult dorita neamului și a Bisericii adunare ne-a împreunat⁹, se cuvine cu fapta a răspunde chemării noastre... Să ne îndemnăm spre cuprinderea acelor lucruri, prin care să se împlinească acele datorii ale noastre: am socotit a fi de lipsă¹⁰ acum, cum acestei însemnate turme să i se deschidă *fântânile darurilor*...! Că mai toți sunt însetași¹¹ și flămânzi de hrana cea sufletească, pentru aceea, tuturor fiilor noștri, care vor cere, trebuie după puțință să li se frângă Sfânta Pâine și a-i cuprinde la învățătură.” [Așa] grăiește în luna octombrie 1754 bunul părinte

⁸ Numirea episcopului se făcea de către Împăratul de la Viena cu acordul și binecuvântarea Papei.

⁹ Ne-a adus împreună.

¹⁰ A fi de trebuință. Expresie curentă în Ardeal. „A fi de lipsă” înseamnă „a trebui”, „a fi nevoie”.

¹¹ Însetați.

al fiilor neamului românesc din Ardeal și din părțile ungurești.

Prin acest cuvânt al episcopului Petru Pavel Aron a răsărit soarele învățaturii și s-a făcut începutul luminii pentru românii din Ardeal. Școlile din Blaj vor ajunge cele mai vestite în toate părțile pământului locuite de români.

Pe vremea lui Aron erau în Blaj mai mult de 300 de „învățăcei”, pe care vlădicul îi ajuta cu pâine, cu fiertură, cu haine și cu cărți. De sporul școlarilor mare grijă purta și adesea îi cerceta, să le vadă înaintarea.

În afară de acestea, episcopul Aron mai deschise un seminar de preoție chiar în curtea sa¹² și o școală pentru călugărași. Pe aceștia la aspre posturi îi puse și la multe mătăanii, încât unii s-au îmbolnăvit și au și murit. Dânsul niciun preț pe trup nu punea, ci spre a sufletului desăvârșire se osârdea¹³.

Pentru susținerea școlilor din Blaj, îndeosebi a seminarului său, a cumpărat Aron moșia de la Cut cu 22 de mii de florini. Tot dânsul a mijlocit la Curtea din Viena eclesii¹⁴ pentru preoți, de câte douăzeci de găleți și patru care cu fân¹⁵. A zidit biserici în multe părți ale Ardealului, ca în Alba Iulia, în Cut, și aiurea.

Aron e începător și al tiparniței din Blaj¹⁶, care cu grija sa a fost adusă de la Bălgrad¹⁷ și dată în seama meșterului Sandu din Moldova, ca să pornească șirul multelor cărți bisericești și de învățătură! El însuși scria cărți

¹²La episcopie.

¹³Se nevoia.

¹⁴Proprietate a bisericii pe care o folosește preotul în timpul serviciului său. Proprietate a parohiei.

¹⁵Recolta minimă care se putea strânge de pe suprafața unei eclesii. Se referă la găleți cu grâne.

¹⁶Întemeietorul tipografiei.

¹⁷Alba Iulia.

pentru luminarea și pentru întărirea în credință a celor mulți. Și grija turmei sale în tot chipul o avea.

Mai presus de toate acestea a fost, însă, Aron om cu viață sfântă. Necurmat priveghea întru rugăciune și făcea metanii multe, încât degetele pururea îi erau umflate de noduri. Mâncarea lui era numai legumă și ulei de in. Pentru înfrânarea trupului său își făcuse brâu de fier, cu cuie ascuțite înăuntru, pe care îl purta încins peste mijloc, la piele. Și alte două la mâini, din sus de coate, încât i se răniseră greu trupul și mâinile. Și făcuse carne vie, care nu s-a vindecat până la moarte.

Când a murit Vlădica Aron, o icoană a Maicii Preciste din bisericuța de la reședință a căzut din cui și a plâns. Lacrimile icoanei le-a văzut multă lume care venise la prohod, iar călugării din vremea aceea au întărit întâmplarea minunată cu jurământ. Vestea a mers până la curtea împărătească, trimisă de Rednic¹⁸, urmașul său.

Și alte semne s-au arătat când a luat Domnul la cele veșnice pe Vlădica Aron cel cu viață sfântă.

¹⁸ Viitorul episcop Atanasie Rednic.